

Thema: Pinksteren: 'de letter en de geest'

Er blijft altijd iets van een puzzel bij het verhaal van Pinksteren.

*Aan de ene kant het **ongrijpbare verhaal van de tongentaal**, die toch op de EEN of andere wijze door bijna iedereen, die daar aanwezig is in hun eigen taal herkend wordt en aan de andere kant de **toespraak van Petrus**, die kennelijk betekenis en duiding geeft aan dat verhaal.*

We gaan op zoek naar de actuele, en misschien wel confronterende boodschap voor ons vandaag.

Het is heel lastig om te proberen op grond van het verhaal terecht te komen bij de feiten van de situatie van toen. Dat is ook aanleiding geweest voor allerlei interpretaties en verbeeldingen.

We moeten het doen met het verhaal van Lukas. Net zoals bij het Hemelvaartverhaal. Het is geen journalistenverslag, maar ook geen fantasieverhaal. Het is een verhaal met een duidelijke boodschap en tegelijk een getuigenis van een Gods ervaring.

Allereerst gaat het over het Pinksterfeest: het vieren van de eerstelingen van de oogst. Een feest voor de joden, die daarvoor ook van alle kanten in de wereld naar Jeruzalem kwamen. 50 dagen na het Pesachfeest. Niet voor niets heeft Lukas het Pinksterfeest als moment voor de uitstorting van de Geest gekozen: het feest van de eerstelingen van de oogst als beeld voor het begin van de verspreiding van de Blijde Boodschap en het begin van de gemeente. De uitstorting van de Heilige Geest wordt beschreven als een vervuld worden van de Geest, met als uiterlijke tekenen: een geluid als van een hevige windvlaag en de verschijning van vurige tongen op de mensen die bijeen waren. Als tekenen van Gods aanwezigheid. Vervolgens raken ze in extase ('buiten zichzelf') en beginnen ze in vreemde talen (tongentaal) te spreken.

Ook in het Oude Testament raken profeten soms zo in extase dat ze in tongentaal beginnen te spreken. Herkenbaar als 'aangeraakt worden door God en daardoor buiten jezelf geraken'. Heel duidelijk niet een menselijk gebeuren, maar ervaren als door God aangeraakt. Daarvan zien we op andere plaatsen ook voorbeelden van in het Nieuwe Testament: in Handelingen maar ook bij Paulus.

Dat levert natuurlijk ook vraagtekens op: hoe weet je dat die extase iets van God is en niet een menselijke vaardigheid. Paulus waarschuwt daar ook voor: het is geen probleem als mensen in tongentaal spreken, maar dan moet er wel een vertaler zijn. Iemand die de gave heeft om die tongentaal te herkennen en in gewone taal weer te geven.

Dat gebeurt ook hier. Petrus levert de vertaling.

Dat er staat dat mensen toestromen en onder de indruk zijn van het gebeurde lijkt dus heel begrijpelijk. En dat de meesten het herkennen als een gebeuren van God, en dus dat ook zo kunnen opvatten is op zich ook niet bijzonder. Ook al kan het opgevat worden als dronkenmanstaal. En dan komt Petrus met zijn toespraak om het gebeuren uit te leggen en duidelijk te maken als boodschap.

En dan nu de inhoud.

Waar gaat het om? Wat is het bijzondere?

De discipelen hebben hun voorbereidingstijd gehad om de betekenis van Jezus en zijn boodschap van Liefde **tot zich te nemen** (40 dagen + 10): met de ontdekking dat het niet een doodlopend verhaal is, maar een verhaal van Opstanding en Nieuw Leven.

Ik zeg '**tot zich te nemen**' omdat het niet alleen gaat om de woorden van het verhaal, als een lesje om uit je hoofd te leren, maar om de betrouwbaarheid ervan.

In de tijd voor het Pinksterfeest kwamen ze regelmatig bij elkaar om hun ervaringen te delen en zo elkaar daarin te bevestigen.

In hun ontmoetingservaringen met de levende Heer is het verhaal van God, met de betekenis

ervan in hun binnenste, in hun hart, terecht gekomen.

Wat er op het Pinksterfeest gebeurt, zou je kunnen zien als een collectieve bewustwording en bevestiging van dat verhaal voor hen zelf. Het is een levende werkelijkheid en vandaaruit is het ook de inspiratie en de prikkel om het uit te dragen als boodschap van God. Ze worden geraakt in hun hart en in hun leven en dat geeft zekerheid en vertrouwen, dat wat zij doen een voortzetting is van het verhaal van Jezus. Het verhaal van Liefde.

En waar het hart vol van is loopt de mond van over.

En die boodschap komt over!

Wat mij geraakt heeft is de tegenstelling tussen dit gebeuren met de discipelen en de manier waarop mensen met het verhaal van God zijn omgegaan. En daar nog steeds mee omgaan. En dat kunnen we al heel goed zien in de Bijbel zelf, in de geschiedenis van Israël.

Elke keer wanneer er een ervaring is met God vinden er overstijgende momenten plaats van aanbidding en verering (soms met extase en tongentaal), maar later zakt het af en blijft er alleen maar tekst over waarin de woorden 'moeten', 'schuld' en 'straf' een rol spelen. Kijk maar naar de oordelen van de profeten.

Een heel duidelijk voorbeeld is dat van het ontvangen van de 10 woorden of 10 leefregels. Met de voorbereidingstijd van 40 dagen van Mozes op de berg. De samenvatting van die 10 woorden is: 'de liefde tot God en die tot je naaste'. Later zijn die woorden vertaald als de 10 **geboden** (waar je je aan moet houden). En in Leviticus, een paar eeuwen later geschreven, vinden we dan de uitwerking van die woorden, vaak in de vorm van strafregels. Als je dat en dat doet dan overtreedt je de regels van God, enz.

De Thora betekent 'de Weg'. Daarmee wordt in de joodse traditie de eerste 5 boeken van de Bijbel bedoeld. Het beschrijft dus eigenlijk de weg van Israël vanaf het begin tot en met de woestijnreis. Daarin staan alle verhalen over de ervaringen van Israël met God en dus is het eigenlijk een geschiedenis- of ervaringsboek. Maar later is de Thora alleen maar gezien als de Wet, waaraan iedereen zich moet houden.

Dan gaat het alleen nog maar om de letter van de wet. Die dan weer heel strak wordt toegepast. Dan komt de aandacht op alles wat je doet en niet meer op de mens zelf die in het geding is. Dan gaan de leiders van het volk bepalen wat de overtreding is en hoe je je schuld kunt voldoen. Met straffen en met offers. En dat alles in de naam van God.

Zo was het ook in de tijd van Jezus en daarna.

De boodschap van Jezus was eigenlijk heel eenvoudig: terugkeer naar de Liefde, die zichzelf niet zoekt, als kern van de 10 woorden, als basis voor het leven zoals door God bedoeld is.

Liefde voor God en liefde voor de naaste. Zonder moeten.

Liefde niet als een menselijke vaardigheid, maar als een door God gegeven werkelijkheid. Gratis, genade, om niet. Als ervaring van 'door Hem gezien worden': 'Mijn genade is u genoeg'.

En dan niet iets van woorden alleen, maar als levende werkelijkheid, te ervaren in je hart en je leven, als aangeraakt worden in je diepste gevoel. Herkenbaar als een gevoel van totale geborgenheid: je hoeft niets, je mag er zijn. Hoe eenvoudig kan het zijn: een klein kind kan het je laten zien en voelen. Geborgenheid in het heelal: alles wat er is.

Met dat als basis mag je verkennen wie je bent en wat je te bieden hebt, in het vertrouwen dat je er niet voor niets bent. Dat je van betekenis kunt zijn.

En hoe ging en gaat het verder met die boodschap van Jezus?

We zien zelfs in het Nieuwe Testament al dat die boodschap weer de vorm krijgt van een moeten (moeten liefhebben), wel met als basis dat het begint met de liefde van God, maar dat er toch zoiets als een antwoord en/of tegenprestatie van de mens wordt gevraagd.

Je moet haast steeds door de tekst heen lezen, dat het gaat om ervaringen van het hart en niet om iets van plicht of een moeten. En dat het niet werkt als je zelf niet geraakt bent.

Voorbeeld: 1 Cor. 13.

Vanuit het verhaal van Pinksteren zou je kunnen zeggen: waar het hart vol van is, loopt de mond vanzelf over. Oftewel er hoeft geen sprake te zijn van 'moeten'. Het gebeurt!

En natuurlijk is er dan iets van te zien of te merken!

Natuurlijk worden mensen dan ontmaskerd als ze schijnheilig zijn of door de mand vallen.

Ook daar vinden we voorbeelden van (Ananias en Saphira). Maar dan gaat het er niet om elkaar de maat te nemen ('balk en splinter'), maar om elkaar te 'zien' in alle kwetsbaarheid en gebrokenheid. Ieder mens heeft zijn eigen leven en zijn eigen verhaal. Wat je elkaar kunt bieden is de Liefde van Christus in de betekenis van geborgenheid, om niet.

Daar waar je jezelf kunt zijn, de ander kunt ontmoeten en in de ogen kunt kijken en je verhaal, met plussen en minnen kunt delen, daar wordt het Leven zichtbaar zoals God dat heeft bedoeld.

Pinksteren: het tegendraadse verhaal van Jezus over liefde die zichzelf niet zoekt is niet dood, maar springlevend in het geraakt zijn van de discipelen en vrienden.

Het verhaal van Jezus is het verhaal geworden van henzelf, van hun hart en hun leven.

Een levende brief van Christus noemt Paulus dat. Het verhaal van de letter en geest: de letter doodt en de geest maakt levend.

En hoe gaat het verhaal dan verder?

In de kerkgeschiedenis zien we weer het zelfde gebeuren als in de geschiedenis van Israël: Het gaat dan vaak weer meer over de interpretatie en de tekst van mensen dan over het proces van de aanraking van het hart.

Opnieuw de leiders die het evangelie interpreteren en als het ware vertalen in wetten en regels, met schuld en straffen. De levende boodschap wordt weer vertaald in letters en woorden. Om die vervolgens tot dogma's te verheffen om ze boven elke discussie te plaatsen. Dat gebeurde met het vaststellen van de canon van de Bijbel, tegen het einde van de 4^e eeuw. En later toch ook het verklaren van de Bijbel als onaantastbaar woord van God. Dan blijft er van de boodschap van liefde zoals God die bedoeld heeft niets meer over. Een kwestie van het verstand en niet van het hart.

De behoefte aan liefde, die er bij ieder mens is, vooral in moeilijke tijden, wordt dan gevoed met dogma's, die dan troost zouden moeten bieden, en die misschien wel een antwoord zijn op schuldgevoelens, maar die het hart ten diepste niet kunnen raken.

Cartoon...

Een boodschap voor ons vandaag:

Het onderscheid tussen de letter en de geest.

Dat geldt voor de Bijbel: wetboek of bron van leven

Dat geldt voor de toepassing van de wet: de letter doodt en de geest maakt levend. Ook vandaag nog...

Dat geldt voor ons spreken over God of met God: oordeel of genade

Dat geldt ook voor de liefde: woorden worden pas gevuld als je in je hart bent aangeraakt.

Neem de tijd om je bewust te worden van de grond onder je bestaan: de liefde van God, waarin je mag zijn wie je bent: geborgenheid.

Om vandaaruit de ander die op je pad komt in de ogen te kunnen zien en om in hem/haar misschien iets van dat verhaal van God tegen te komen

Pinksteren: het onderscheid tussen de letter en de geest.

Oftewel het onderscheid tussen het dogma dat je oordeelt en de liefde die je raakt

Amen.